

קידום תעסוקת אזרחים ותיקים בשירות המדינה

הצעה להחלטה

מחליטים, בהמשך לסעיף ב.2 להחלטת ממשלה מס' 834 מיום 13.12.2015 (להלן – החלטה 834), לעניין תעסוקת אזרחים ותיקים בשירות המדינה:

א. לנוכח המדדים המעידים על הצלחת התכנית הניסיונית (פיילוט) האמורה בסעיף ב.2 להחלטה 834 למסלול תעסוקה ייעודי במסגרת שירות המדינה לאזרחים ותיקים מעבר לגיל פרישה כמשמעותו בחוק גיל פרישה התשס"ד 2004 (להלן – מסלול התעסוקה), לקבוע כי הפיילוט הסתיים בהצלחה וכי החל משנת 2021 מסלול התעסוקה יורחב לעד 576,000 שעות לשנה לכלל שירות המדינה, בהתאם לאמות מידה וכללים שיוגדרו ע"י נציב שירות המדינה.

ב. מימון מסלול התעסוקה הוא מתקציב "שעות העסקה" של המשרדים, ללא תוספת תקציב או שעות.

ג. להטיל על צוות משותף למשרד לשוויון חברתי ולנציבות שירות המדינה לגבש מדדים כמותיים ואיכותיים לצורך קיום בקרה על תעסוקת האזרחים הוותיקים במסלול התעסוקה, וכן להגדיר כלים נוספים לתעסוקת אזרחים ותיקים בשירות המדינה.

ד. אחת לשנה השרה לשוויון חברתי ונציב שירות המדינה ידווחו לממשלה על מדדי ההצלחה של כלי תעסוקת אזרחים ותיקים בשירות המדינה, חסמים והמלצות להמשך, וזאת על בסיס תהליך בקרה סדור של נציבות שירות המדינה.

דברי הסבר

רקע כללי

השינויים הדמוגרפיים ומגמות העלייה בתוחלת החיים מצריכים את המדינה לפעול על מנת להתאים את המערכות והמסגרות השונות ולהיערך כראות.

לאור זאת, ממשלת ישראל קיבלה את החלטות ממשלה מס' 145 מיום 28.6.2015 שקבעה את ההיערכות להזדקנות האוכלוסייה כסוגייה אסטרטגית ממשלתית, החלטת ממשלה מס' 150 מיום 28.6.2015 בנושא קידום הסוגייה האסטרטגית "היערכות להזדקנות האוכלוסייה" כנגזרת מהערכת המצב האסטרטגית כלכלית חברתית לממשלה ואת החלטת ממשלה מס' 834 מיום 13.12.2015 בנושא שילוב מבוגרים בתעסוקה (להלן – החלטה 834).

חלק מההיערכות הנדרשת ביחס להזדקנות האוכלוסייה הוא עידוד שילובם של האזרחים הוותיקים במעגלי התעסוקה.

התועלות הצפויות מפעולות לשילוב אזרחים ותיקים בתעסוקה כוללות, בין היתר, שיפור במצבו הכלכלי של האזרח הוותיק העובד לצד שיפור במצב בריאותו הפיזי והנפשית (מחקרים מצביעים על קיומו של קשר ישיר חיובי בין היות אזרח הוותיק בזקנה פעילה לבריאותו ולמצב תפקודו ובנוסף היותו במסגרת חברתית משפיעה על הקטנת תחושת הבדידות של הפרט שעולה להוביל להתדרדרות בבריאות הפיזית והנפשית). שילובם של יותר אזרחים ותיקים בתעסוקה יכולה לצמצם את ההוצאה הציבורית על בריאות וקצבאות.

בנוסף, שילוב מבוגרים בתעסוקה יסייע להפחתת ה"גילנות" (AGEISM) בחברה הישראלית - גילנות היא תפיסתם של אנשים בגיל מתקדם כקבוצה חברתית בעלת דימוי שלילי של חולשה ואי יכולת אך ורק מפאת גילה הכרונולוגי. הגילנות מביאה הלכה למעשה להדרתם של קבוצה זו מחלקים מרכזיים בחברה, בין היתר בעולם התעסוקה.

בנוסף, בעת הזו לנוכח הפגיעה במשק הישראלי לנוכח התפרצות נגיף הקורונה, יש בהצעה כדי להביא לשיפור פוטנציאל הצמיחה של כלל המשק ולהיטיב עם ציבור האזרחים הוותיקים המתקשים לשמור על רמת חיים בכבוד.

להחלטה זו ולהתמודדות הממשלה עם האתגר ערך משמעותי המשפיע בהרחבה על כלל המשק. קידום תעסוקת אזרחים ותיקים היא משימה לאומית אשר תוצאותיה ישפיעו על פני המדינה כולה בהיבטים שצוינו לעיל.

בסעיף ב.2 בהחלטה 834 בנושא קידום הסוגיה האסטרטגית "היערכות להזדקנות האוכלוסיה" - שילוב מבוגרים בתעסוקה נקבע כי נציבות שירות המדינה, בתיאום עם המשרד לשוויון חברתי, משרד האוצר (אגף השכר והסכמי עבודה ואגף התקציבים), משרד המשפטים והמועצה הלאומית לכלכלה, תגבש תוכנית ניסיונית (פיילוט) למסלול תעסוקה ייעודי במסגרת שירות המדינה לאזרחים ותיקים מעבר לגיל פרישה כמשמעותו בחוק גיל פרישה, כאשר התכנית הוגבלה ל-60 אזרחים ותיקים. עוד נקבע כי הממשלה תבחן הרחבה של התוכנית הניסיונית לכלל שירות המדינה בהתאם לתוצאות התוכנית הניסיונית עליהן תדווח נציבות שירות המדינה לממשלה בתום שנה ממועד תחילת הפעלת התוכנית הניסיונית.

התכנית הניסיונית יצאה לדרך לאחר שהממשלה אישרה בהחלטה מס' 3551 מיום 12.2.2018 פטור מחובת מכרז למשרות בתכנית הניסיונית. במסגרת התוכנית הועסקו אזרחים ותיקים ב-21 משרדי ממשלה.

במהלך שנת 2020 בוצע סקר בקרב אזרחים ותיקים המועסקים במסגרת התכנית והמנהלים הממונים. 91% מקרב האזרחים הוותיקים היו מרוצים מתפקידם הנוכחי. 75% מקרב המנהלים הביעו שביעות רצון רבה מתפקודם של האזרחים הוותיקים.

הרוב המוחלט של האזרחים הוותיקים אמרו כי הם רכשו חברים חדשים במקום העבודה והשתלבו חברתית במידה רבה מאוד במשרד ואמרו כי העבודה במסגרת חוזה אזרח ותיק תורמת לתחושת הביטחון שלהם. הדבר עולה גם מקרב המנהלים - מרביתם (65%) חושבים שהאזרח הוותיק השתלב בצורה טובה בצוות העבודה.

תוצאות הסקר מצביעות על הצלחת התכנית. לאור הצלחת התכנית הניסיונית מוצע להרחיב את התכנית לכלל שירות המדינה כמפורט בהצעה להחלטה.

עוד מוצע להטיל על צוות משותף למשרד לשוויון חברתי ולנציבות שירות המדינה לגבש מדדים כמותיים ואיכותיים לצורך קיום בקרה על תעסוקת האזרחים הוותיקים במסלול זה, וכן להגדיר כלים נוספים לתעסוקת אזרחים ותיקים בשירות המדינה, כאשר אחת לשנה השרה לשוויון חברתי ונציב שירות המדינה ידווחו לממשלה על מדדי ההצלחה של כלי תעסוקת אזרחים ותיקים בשירות המדינה, חסמים והמלצות להמשך. זאת, על בסיס תהליך בקרה סדור של נציבות שירות המדינה.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

כמפורט לעיל

תקציב

מתוך תקציב "שעות העסקה" של המשרדים, ללא תוספת תקציב או שעות.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

ההעסקה היא מתוך מכסת השעות הקיימת בתקציבי המשרדים.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

ראש הממשלה – מסכים

שר האוצר - מסכים

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה מס' 145 מיום 28.6.2015

החלטת ממשלה מס' 150 מיום 28.6.2015

החלטת ממשלה מס' 834 מיום 13.12.2015

החלטת ממשלה מס' 3551 מיום 12.2.2018

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת חוות דעת.

סיווגים

סיווג ראשי: 01 ביצועי;

תחום פעולה עיקרי: 02 חברה וכלכלה;

מוגש על ידי ראש הממשלה
ועל ידי השרה לשוויון חברתי

י' בכסלו התשפ"א
26 בנובמבר 2020

המשרד לשוויון חברתי
הלשכה המשפטית

ירושלים, י' כסלו, תשפ"א
26 נובמבר, 2020

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה:

קידום תעסוקת אזרחים ותיקים בשירות המדינה.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

בסעיף ב.2 להחלטת ממשלה מס' 834 מיום 13.12.2015 בנושא קידום הסוגיה האסטרטגית "היערכות להזדקנות האוכלוסיה" - שילוב מבוגרים בתעסוקה נקבע, כי נציבות שירות המדינה, בתיאום עם המשרד לשוויון חברתי, משרד האוצר (אגף השכר והסכמי עבודה ואגף התקציבים), משרד המשפטים והמועצה הלאומית לכלכלה, תגבש תוכנית ניסיונית (פיילוט) למסלול תעסוקה ייעודי במסגרת שירות המדינה לאזרחים ותיקים מעבר לגיל פרישה כמשמעותו בחוק גיל פרישה התשס"ד 2004, כאשר התכנית הוגבלה ל-60 אזרחים ותיקים. עוד נקבע כי הממשלה תבחן הרחבה של התוכנית הניסיונית לכלל שירות המדינה בהתאם לתוצאות התוכנית הניסיונית עליהן תדווח נציבות שירות המדינה לממשלה בתום שנה ממועד תחילת הפעלת התוכנית הניסיונית.

כמפורט בדברי ההסבר, התכנית הניסיונית יצאה לדרך לאחר שהממשלה אישרה בהחלטה מס' 3551 מיום 12.2.2018 פטור מחובת מכרז למשרות בתכנית הניסיונית. במסגרת התוכנית הועסקו אזרחים ותיקים ב-21 משרדי ממשלה. עוד מפורט בדברי ההסבר כי במהלך שנת 2020 בוצע סקר בקרב אזרחים ותיקים המועסקים במסגרת התכנית והמנהלים הממונים, ותוצאות הסקר מצביעות על הצלחת התכנית.

בהמשך לכך, מוצע להרחיב את התכנית לכלל שירות המדינה כמפורט בהצעה להחלטה.

עוד מוצע להטיל על צוות משותף למשרד לשוויון חברתי ולנציבות שירות המדינה לגבש מדדים כמותיים ואיכותיים לצורך קיום בקרה על תעסוקת האזרחים הוותיקים במסלול זה, וכן להגדיר כלים נוספים לתעסוקת אזרחים ותיקים בשירות המדינה, כאשר אחת לשנה השרה לשוויון חברתי ונציב שירות המדינה ידווחו לממשלה על מדדי ההצלחה של כלי תעסוקת אזרחים ותיקים בשירות המדינה, חסמים והמלצות להמשך.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרון:

ההצעה להחלטה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

המשרד לשוויון חברתי
הלשכה המשפטית

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שההצעה נוגעת להם:

הצעת ההחלטה הופצה ליועצים המשפטיים הרלוונטיים.
בהצעת ההחלטה הוטמעו הערות היועץ המשפטי לנציבות שירות המדינה.
הלשכות המשפטיות של משרד ראש הממשלה ומשרד האוצר אישרו כי אין מניעה משפטית.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

אני מאשר כי אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

סורל הרלב, עו"ד
היועץ המשפטי